

Інформація про здійснення Національним банком України регуляторної діяльності у 2021 році

Національний банк України у 2021 році здійснював регуляторну діяльність відповідно до вимог Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта Національного банку України та Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Упродовж 2021 року регуляторна діяльність Національного банку України спрямовувалася на підготовку, прийняття та відстеження результативності регуляторних актів.

Під час здійснення державної регуляторної політики Національний банк України дотримується принципів доцільності, адекватності, ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості та врахування громадської думки.

Регуляторна діяльність Національного банку України у 2021 році здійснювалася відповідно до Плану підготовки проектів регуляторних актів Національного банку України на 2021 рік, затвердженого наказом Національного банку України від 26 листопада 2020 року № 961 - но (зі змінами) (далі – План).

Згідно Плану та, враховуючи внесені протягом 2021 року зміни до нього, Національним банком України на 2021 рік було заплановано розроблення 18 проектів нормативно-правових актів, що відповідають ознакам регуляторного акта, з яких підготовлено та прийнято 11 нормативно-правових актів, а саме:

1) постанову Правління Національного банку України від 09 липня 2021 року № 74 “Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг”;

2) постанову Правління Національного банку України від 17 вересня 2021 року № 94 “Про подання учасниками ринку небанківських фінансових послуг фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами”;

3) постанову Правління Національного банку України від 05 жовтня 2021 року № 100 “Про затвердження Положення про інформаційне забезпечення фінансовими установами споживачів щодо надання послуг споживчого кредитування”;

4) постанову Правління Національного банку України від 20 жовтня 2021 року № 107 “Про затвердження Положення про перестраховування у страховика (перестраховика) нерезидента”;

5) постанову Правління Національного банку України від 20 жовтня 2021 року № 108 “Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”;

6) постанову Правління Національного банку України від 21 жовтня 2021 року № 110 “Про незастосування заходів впливу за недотримання вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок, у зв’язку із запровадженням карантину”;

7) постанову Правління Національного банку України від 03 листопада 2021 року № 113 “Про затвердження Положення про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит)”;

8) постанову Правління Національного банку України від 05 листопада 2021 року № 114 “Про затвердження Положення про розкриття інформації небанківськими фінансовими установами”;

9) постанову Правління Національного банку України від 02 грудня 2021 року № 128 “Про затвердження Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами”;

10) постанову Правління Національного банку України від 03 грудня 2021 року № 132 “Про внесення змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”;

11) постанову Правління Національного банку України від 29 грудня 2021 року № 156 “Про затвердження Положення про впорядкування діяльності з надання супровідних послуг на ринку фінансового лізингу”.

Щодо підготовки проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за дотриманням учасниками ринку фінансових послуг законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг” слід зазначити, що Законом України від 19.03.2021 № 1349-ІХ “Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості” статтю 7 Закону України “Про Національний банк України” було доповнено новим пунктом 34¹ згідно якого Національний банк здійснює нагляд за додержанням банками, іншими фінансовими установами, особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та колекторськими компаніями законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки). На виконання цієї функції і було прийнято постанову Правління Національного банку України від 16 червня 2021 року № 52 “Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за дотриманням учасниками ринку фінансових послуг”, яка відповідно до абзацу третього частини другої статті 3 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” не є регуляторним актом.

Розроблені та перебувають на обговоренні, доопрацюванні та погодженні (після отримання пропозицій та зауважень громадськості) 6 проєктів регуляторних актів, підготовка яких була запланована в 2021 році:

1) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про обов’язкові економічні нормативи та інші вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами небанківських фінансових установ, які мають право надавати фінансові послуги з надання гарантій та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (IV квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 24.12.2021 за [посиланням](#);

2) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про встановлення вимог до кредитних посередників небанківських фінансових установ та до їх діяльності у сфері споживчого кредитування” (III квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 15.09.2021 за [посиланням](#). Проєкт доопрацьовується за результатами громадського обговорення;

3) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (IV квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 30.12.2021 за [посиланням](#);

4) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (III квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 20.09.2021 за [посиланням](#). Доопрацьований з урахуванням пропозицій та зауважень громадськості проєкт перебуває на погодженні структурних підрозділів Національного банку України;

5) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про розміри страхових сум за договорами обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” (IV квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 25.10.2021 за [посиланням](#). Доопрацьований з урахуванням пропозицій та зауважень громадськості проєкт перебуває на погодженні структурних підрозділів Національного банку України;

б) проєкт постанови Правління Національного банку України “Про деякі питання здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” (IV квартал) розроблено та оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України для громадського обговорення 25.10.2021 за [посиланням](#). Доопрацьований з урахуванням пропозицій та зауважень громадськості проєкт перебуває на погодженні структурних підрозділів Національного банку України.

Крім того, у звітному році Національним банком України прийнято 10 регуляторних актів, підготовку проєктів яких було заплановано в 2020 році згідно Плану підготовки проєктів регуляторних актів Національного банку України на 2020 рік, затвердженому наказом Національного банку України від 05.12.2019 № 732-но (зі змінами), а саме:

1) постанову Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 “Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг”;

2) постанову Правління Національного банку України від 02 лютого 2021 року № 13 “Про затвердження Положення про особливості застосування Національним банком України заходу впливу у вигляді відсторонення керівництва від управління фінансовою установою та призначення тимчасової адміністрації”;

3) постанову Правління Національного банку України від 11 лютого 2021 року № 16 “Про затвердження Правил розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит”;

4) постанову Правління Національного банку України від 26 лютого 2021 року № 22 “Про затвердження Положення про організацію, проведення та оформлення результатів інспекційних перевірок учасників ринків небанківських фінансових послуг”;

5) постанову Правління Національного банку України від 26 березня 2021 року № 26 “Про затвердження Положення про порядок видачі ліцензії на торгівлю валютними цінностями”;

6) постанову Правління Національного банку України від 30 березня 2021 року № 27 “Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов)”;

7) постанову Правління Національного банку України від 14 квітня 2021 року № 30 “Про затвердження Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг”;

8) постанову Правління Національного банку України від 16 квітня 2021 року № 31 “Про визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів”;

9) постанову Правління Національного банку України від 25 листопада 2021 року № 123 “Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України”;

10) постанову Правління Національного банку України від 24 грудня 2021 року № 153 “Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг”.

Щодо підготовки проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про порядок подання небанківськими фінансовими установами до Національного банку України аудиторського звіту за результатами обов’язкового аудиту”, запланованої на IV квартал 2020 року, слід зазначити, що підготовка цього проекту втратила актуальність, оскільки за результатом обговорення цього проекту питання подання небанківськими фінансовими установами до Національного банку України аудиторського звіту за результатами обов’язкового аудиту річної фінансової звітності було врегульовано шляхом включення відповідних норм до проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов)” [постанова Правління Національного банку України від 30 березня 2021 року № 27 “Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов)”].

Проект постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика”, підготовка якого була запланована в IV кварталі 2020 року, був підготовлений та оприлюднений для громадського обговорення 24.12.2020 на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#). У зв’язку з отриманням до проекту пропозицій та зауважень від громадськості, та з метою впровадження кращих практик регулювання страховиків, було вирішено суттєво допрацювати проект та повторно оприлюднити його для громадського обговорення (орієнтовно в I кварталі 2022 року).

Прийняття вищезазначених регуляторних актів було здійснено з метою досягнення таких цілей:

1) установлення порядку застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час врегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки);

2) установлення перехідного (тестового) періоду подання фінансової звітності, складеної на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності в єдиному електронному форматі;

3) визначення мінімального обсягу інформації, що повинна надаватися клієнту щодо кожного виду фінансових послуг, якщо такий мінімальний обсяг інформації не встановлений законом та встановлення вимог до розкриття небанківськими фінансовими установами інформації щодо надання послуг споживчого кредитування на вебсайтах та в рекламі;

4) установлення порядку здійснення перестраховування у страховика (перестраховика) нерезидента;

5) встановлення вимог щодо допуску страховиків до страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою та умов провадження такої діяльності;

6) встановлення порядку та підстав незастосування заходів впливу до кредитних спілок за порушення, спричинені встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів;

7) встановлення додаткових обов'язкових вимог до договорів небанківських фінансових установ про надання фінансових послуг споживчого кредиту, коштів у позику, у тому числі на умовах фінансового кредиту;

8) встановлення вимог до обсягу та порядку розкриття інформації небанківськими фінансовими установами;

9) встановлення вимог до діяльності небанківських фінансових груп, порядку ідентифікації небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється небанківськими фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк України;

10) приведення порядку ведення суб'єктами господарювання готівкових розрахунків у національній валюті в Україні у відповідність до вимог законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку;

11) установлення вимог до осіб, які надають супровідні послуги на ринку фінансового лізингу, та особливостей надання таких послуг;

12) визначення порядку застосування заходів впливу на ринках небанківських фінансових послуг;

13) урегулювання питань щодо особливостей застосування заходу впливу у вигляді відсторонення керівництва від управління небанківською фінансовою установою та призначення тимчасової адміністрації;

14) урегулювання питання розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит;

15) визначення порядку організації, проведення та оформлення результатів інспекційних перевірок учасників ринків небанківських фінансових послуг;

16) впорядкування видачі, зупинення, поновлення та відкликання (анулювання) ліцензій на торгівлю валютними цінностями у зв'язку з уведенням в дію Закону України від 12 вересня 2019 року № 79-ІХ "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг";

17) визначення документів, що повинні подаватися до Національного банку України для отримання ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, умов провадження діяльності з надання фінансових послуг;

18) встановлення вимог до структури власності небанківських фінансових установ та інших надавачів фінансових послуг;

19) визнання такими, що втратили чинність, нормативно-правових актів, що втратили актуальність;

20) встановлення порядку складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг;

21) встановлення вимог щодо ліцензування та реєстрації учасників ринків небанківських фінансових послуг, а також умов здійснення ними діяльності.

Здійснення Національним банком України державної регуляторної політики у 2021 році включало:

1)) планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів;

2) застосування єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстеження результативності регуляторних актів;

3) підготовку аналізу регуляторного впливу;

4) оприлюднення проєктів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, а також відкриті обговорення за участю представників громадськості з питань, пов'язаних із регуляторною діяльністю;

5) відстеження результативності регуляторних актів;

6) підготовку звітів про відстеження результативності регуляторних актів та їх оприлюднення;

7) перегляд та систематизацію регуляторних актів;

8) викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта;

9) оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності Національним банком України в 2020 році.

З метою дотримання вимог статті 13 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” та основних принципів регуляторної політики кожен проєкт розробленого в 2021 році регуляторного акта та аналіз його регуляторного впливу були оприлюднені на сторінці “[Регуляторна діяльність Національного банку](#)” офіційного Інтернет-представництва Національного банку України. Саме така робота із суб’єктами господарювання та фізичними особами дає змогу визначити оцінку впливу регуляторного акта та відкоригувати недоліки проєкту регуляторного акта до набрання ним чинності. Пропозиції та зауваження від фізичних і юридичних осіб, їх об’єднань до проєктів регуляторних актів опрацьовувалися та в разі визнання їх доцільності враховувалися в проєктах регуляторних актів.

До розроблених у звітному році проєктів регуляторних актів Національний банк України готував аналіз регуляторного впливу, в якому визначалися проблеми, на врегулювання яких спрямовувалося розроблення регуляторних актів та переваги цих актів у їх вирішенні.

На виконання вимог статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк України у 2021 році здійснював відстеження результативності таких регуляторних актів:

базове відстеження:

1) постанови Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 “Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 25 січня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

2) постанови Правління Національного банку України від 02 лютого 2021 року № 13 “Про затвердження Положення про особливості застосування Національним банком України заходу впливу у вигляді відсторонення керівництва від управління фінансовою установою та призначення тимчасової адміністрації”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 27 січня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

3) постанови Правління Національного банку України від 11 лютого 2021 року № 16 “Про затвердження Правил розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 12 лютого 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

4) постанови Правління Національного банку України від 26 березня 2021 року № 26 “Про затвердження Положення про порядок видачі ліцензії на торгівлю валютними цінностями”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 31 березня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

5) постанови Правління Національного банку України від 14 квітня 2021 року № 30 “Про затвердження Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 26 березня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

6) постанови Правління Національного банку України від 17 вересня 2021 року № 94 “Про подання учасниками ринку небанківських фінансових послуг фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 20 вересня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

7) постанови Правління Національного банку України від 05 жовтня 2021 року № 100 “Про затвердження Положення про інформаційне забезпечення фінансовими установами споживачів щодо надання послуг споживчого кредитування”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 06 жовтня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

8) постанови Правління Національного банку України від 03 листопада 2021 року № 113 “Про затвердження Положення про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит)”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 02 листопада 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

9) постанови Правління Національного банку України від 25 листопада 2021 року № 123 “Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 05 листопада 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

10) постанови Правління Національного банку України від 03 грудня 2021 року № 132 “Про внесення змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”. Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 09 грудня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#).

Здійснення базового відстеження результативності інших прийнятих Національним банком України в 2021 році регуляторних актів буде здійснено після набрання чинності цими регуляторними актами, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цих регуляторних актів;

повторне відстеження:

1) постанови Правління Національного банку України від 17 вересня 2021 року № 94 “Про подання учасниками ринку небанківських фінансових послуг фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами”. Звіт про повторне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 04 жовтня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

2) постанови Правління Національного банку України від 11 грудня 2020 року № 157 “Про затвердження Положення про встановлення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг, їх суспільну важливість, на підставі яких визначається періодичність проведення планових інспекційних перевірок, та порядок їх застосування”. Звіт про повторне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 15 грудня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

3) постанови Правління Національного банку України від 28 грудня 2020 року № 169 “Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг”. Звіт про повторне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 31 грудня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#);

періодичне відстеження:

1) постанови Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 року № 148 “Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”. Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 15 січня 2021 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#).

З метою реалізації положень статті 56 Закону України “Про Національний банк України” та статті 7 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” наказом Національного банку України від 06 грудня 2021 року № 883 - но затверджено “План підготовки проєктів регуляторних актів Національного банку України на 2022 рік”, який опубліковано на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за [посиланням](#). План містить інформацію про проєкти регуляторних актів, які Національний банк України запланував розробити у 2022

році, обґрунтування необхідності/цілі прийняття регуляторних актів, строки підготовки проєктів регуляторних актів, найменування структурних підрозділів Національного банку України, відповідальних за підготовку проєктів регуляторних актів. Інформація, зазначена в плані підготовки проєктів регуляторних актів Національного банку України на 2022 рік, надає можливість суб'єктам господарювання і фізичним особам планувати свою подальшу діяльність, брати участь в обговоренні проєкту регуляторного акта та удосконалити його написання, сприяє захисту їх прав.